

Oponentský posudek: Škrabalová, Iveta – *Jaroslav Šalda: Portrét titána tisku*

Napsat biografii je obtížný úkol i pro zkušeného historika, proto překvapí, když si diplomant takovou formu zvolí pro svou závěrečnou práci. Iveta Škrabalová ale dobře udělala – její biografie Jaroslava Šaldy (*Jaroslav Šaldy: Portrét titána tisku*) je vskutku autorským počinem, který překračuje kritéria studentské práce.

Začnu zvládnutím formy – žánru. Text je biografií se vším všudy: přirozeně se tu proplétá obecný dějinný kontext (od Rakouska – Uherska až po poúnorovou vládu KSČ) s životním osudem Šaldy, práce nenudí, je osobitá a čtivá, psaná se zaujetím – autorka na každé stránce dává najevo (více či méně vědomě), že Šalda má její sympatie, což u biografie není na škodu; i Šaldovy neduhy jsou líčeny v podstatě s pochopením, byť se několikrát mihne kritický odstup (je ale myšlen tak úplně vážně?). Při čtení textu jsem si uvědomil, proč jsou biografie vesměs dlouhé (text Iveta Škrabalové v to počítaje): autor o „své“ postavě nashromáždil tolik faktů, a tak je jí zaujat, že se těžko dodržuje rozsah – musím ale dodat, že u této diplomové práce větší délka nevádí. A v této souvislosti ještě jedna poznámka: autorce se podařilo dobře balancovat mezi obecným a konkrétním, které obecnější potvrzuje – třeba takové zmínky jako ty o Remarquovi a vydání jeho románu Na západní frontě klid vhodně dokreslovaly Šaldovu osobnost a de facto i jeho úspěch v nakladatelském byznysu.

Biografie má ale obecně i jednu slabinu: autor si často musí vystačit se sekundárními zdroji, s různými odkazy (vzhledem k šíři záběru) a s obecnějšími málo dokládanými tvrzeními. Jeden příklad za všechny: na straně 55 Iveta Škrabalová v souvislosti s paperbackovými vydání klasických děl (které Šalda praktikoval), konstatuje, že to vzbuzovalo nelibost u intelektuálů: „Intelektuálové však za melantrišskými kroky viděli jen touhu po zisku, proto to špatné mínění.“ – kteří intelektuálové? Jak to přesně dávali najevo? A jak vůbec autorka definuje takového intelektuála? To se už nedozvídáme. Je to ale součástí žánru – biografie jako osobitá výpověď.

Když jsme u té osobitosti, tak na závěr je třeba zmínit ještě jednu věc: Iveta Škrabalová teoretický rámec (který si spíše přetvořila v jakousi freudovskou sebeanalýzu toho, jak se dostala k tématu, metodologie jako takové tam příliš nenajdeme) zařadila až na konec svého textu – de facto jako vypustitelný přídavek; jako by sama cítila, že se k biografii, jak ji pojala, ani vlastně moc nehodí příliš velké teoretizování. A koneckonců se mi tento možná překvapivý přístup v tomto konkrétním případě zdá obhajitelný – diplomová práce je živou a košatou deskripcí, teoretické otázky nechává stranou. (Kdyby se ale text někdy objevil v tištěné knižní podobě, a to bych si dokázal představit, velmi bych doporučoval teoretický rámec dopracovat.)

Čili závěrem: text Ivety Škrabalové je precizní a zasvěcenou monografií. Mohu mít problém s některými tvrzeními v textu, ale to ke čtivé a v dobrém smyslu zaujaté monografii patří. Proto práci doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení stupněm výborně – 1.

V Praze, 1. září 2014

.....

PhDr. Přemysl Houda, PhD.